

AYDINLANMA DÖNEMİNDEN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE YENİ BİR SOLUK:

21. YÜZYIL ÇAĞDAŞ TÜRKİYE EĞİTİM MODELİ

Atatürk'çe Bakış ve Köy Enstitüleri Felsefesiyle
Çağdaş Kuşaklar Yetiştirme Sanatı

DOÇ. DR. HAYAL KÖKSAL

CUMHURİYETİMİZİN 101. KURULUŞ YILDÖNÜMÜNDE
"ULUSLARARASI BİLİŞİMCİ MARTILAR" PROJESİ BÜNYESİNDE
EĞİTİM SİSTEMİMİZE KATKI VERMEK AMACIYLA HAZIRLANMIŞTIR.
2024 İSTANBUL

ÖNSÖZ

Bu kitap; 2004 yılında tasarlayıp başlattığım ve 21 yılda 510 ulusal/uluslararası proje yönettiğim “Uluslararası Bilişimci Martılar” projesi sona yaklaşırken projenin annesi olarak “Eğitim Dünyamıza” bir imece halkası örneği verebilmek amacıyla hazırlanmış bir projenin son halkasıdır. Son yıllarda uluslararası platformlarda daha çok ilgi çeken bu proje modeli aslında; ekip ruhuyla bir sorunu çözmek için bir araya gelecek öğrencilerin bilimsel kalite araçlarını kullanarak ve iyi bir planlamayla her sorunu çözebilecekleri mesajını veren ve teknolojiyi en üst düzeyde nasıl kullanabileceklerini öğreten, akran ve jüri değerlendirmesiyle uluslararası boyutta tanınmayı getiren bir farkındalık ve duyarlılık çalışmasıdır. Geleceğin çağdaş ve duyarlı liderlerinin bu özelliklerle yetişeceği inancıyla hayata geçirilmiştir. 21 yıl önce K-12 öğrenci ve öğretmenleriyle başlayan, zaman içinde engellileri ve üniversiteleri de içine alarak uluslararası boyuta evrilen proje son yıllarda sivil toplum liderlerini içeren “Yetişkin” gruplarını da içine almaya başladı. Cumhuriyetimizin 100. Kuruluş yıldönümünde eğitim dünyamıza hediye edilmek üzere tasarlanıp 101. Yıldönümüne yetişecek olan çalışmamız; içinde hem kurucu liderimiz Mustafa Kemal Atatürk’ün değerli ilke ve devrimlerinden kesitler ve hem de yine O’nun köyü ve köylüyü kaldırmak amacıyla hazırlıklarını başlattığı bir eğitim projesi olan ‘Köy Enstitüleri’nin özünden bazı değerleri taşımaktadır. Olması gerektiği gibi!

30 Kasım 2023 tarihinde Sarıyer Kent Konseyi, Eğitim çalışma Grubunun moderatörlüğünü üstlenmemden sonra oluşan “Eğitim” çalışma grubundaki arkadaşarımla birlikte ‘Toplum Martıları’ kategorisinde iyi bir örnek proje sunmaya karar verdik. Bu grupta benimle birlikte yer alan eğitimcilerden; Nilüfer Özbey, Mehmet Özdemir, Mehmet Gül; destek veren dostlar da Sarıyer Kent Konseyinin değerli genel sekreteri rahmetli Kübra Küçüklerden Koçan ve A. Servet Köksal oldu. “Toplum Martıları” ekibi olarak süresini iki yıl olarak belirlediğimiz projenin ilk yılında birlikte planlama kısmını yürüttük, ikinci yılında uygulama ve üretim bölümünde ise çözüm yolu olarak konuyla ilgili bir kitap yazma işini ben üstlendim. Projenin alan yazını bölümünde ayrıca sevgili Nilüfer Özbey arkadaşımın geçmiş yıllarda yürüttüğü iki ‘Atatürk’çe Bakış’ projesi var. Kendisine özel teşekkürlerimi sunuyorum. Bu çalışmada yanımda olan, özellikle bana destek veren dostlarıma çok teşekkür ediyorum. Bu arada kaybettığımız Kübra Küçüklerden Koçan arkadaşımızı da rahmetle anıyorum.

Yolumuzu; diğer tüm Bilişimci Martı projelerinde olduğu gibi ödüllü bir sorun çözme “İmece Halkaları” yöntemi aydınlattı. Bu yöntemle atılan adımlar bizi Sarıyer’den başlayarak yıllardır yurdun farklı bölgelerinde görev yaptığımız yerlerde tanık olduğumuz eğitim sorunlarını irdelemeye itti. Tüm deneyimlerimizi birleştirerek bir ülkenin temel direği olan insan yetiştirme sistemine, yani Milli Eğitim Sistemi’nin sorunlarına, yerelden başlayarak ülke geneline doğru yayılan bir çözüm yolu önermeye kadar götürdü. Ekibimizde bulunan kişilerin deneyimlerinin ve görüşlerinin aynı sorun ve de çözüm odaklarında birleşiyor olması artı bir değer oluşturdu. Bir de; 2005 yılında Kadıköy ilçesinde bir ilkokul’da başlayıp Beşiktaş’taki bir Ortaokulda süren ve Ağrı Diyadin Yatılı İlköğretim Bölge

Okulu'nda Trakya'daki bir İlköğretim Okulu'nda pekiştikten sonra Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim fakültesinde okuyan bir öğretmen adayının yürüttüğü projelerle belli bir noktaya kadar gelen "Atatürk'çe Bakış" çalışmalarını değerlendirmek ve de Türk Milli Eğitim tarihinin Aydınlanma döneminde hayata geçirilen ancak ömrü çok kısa süren "Köyü ve Köylüyü kalkındırma projesi" Köy Enstitülerinin felsefesini de bu çalışmanın içine katarak yol almak önerime destek verilmesi duygularımızı şahlandırdı. Zaten 2016 yılında da 2005-2015 yılları arasında Boğaziçi ve Yeditepe Üniversitelerinin Eğitim fakültelerinde okuyan birinci sınıf öğrencileriyle hayata geçirilen "Öğretmen Adaylarını Köy Enstitüleri Felsefesiyle Tanıştırma" projemin ürünü olan ve 30 projemi içeren "İmece Halkaları ile Yeniden Köy Enstitüleri" kitabından da deneyim sahibiydik. Bu birikimle hazırladığım bu kitap altı ayda yazıldı. Temel kaynaklarımız; "Andımız", "Atatürk'ün Gençliğe Seslenişi/Hitabı", "Köy Enstitüleri" konusunda yazılmış olan kitaplar ve konunun uzmanlarından yapılan alıntılar oldu. Bir de ailelerimizden ve eğitimimizden gelen değerli katkıları unutmayalım!

Umarım bu kitap her yaştan okurun ilgisini çeker ve bir başucu rehberi niteliğine ulaşır. Hedefimiz çağdaş ve saygın bir ülkenin çocukları olarak yetişen bizlerin yine benzer niteliklerde yetişecek yavrularımız için bir ışık yakmak ve umutlarını canlı tutmalarına destek vermektir. Özellikle; "21. Türkiye Yüzyılı Maarif Projesi", ÇEDES, MEB Öğretmen Meslek Kanunu kararları, şehir akademileri ve belirli vakıflarla yürütülen çoğunlukla da dini referans alan çalışmalar toplumun çoğunluğunu hayli etkilemişken!

Doç. Dr. Hayal KÖKSAL
23 Haziran 2024, Datça

Bu kitap; Uluslararası Bilişimci Martılar Projesinin 21. Yılında proje tasarımı ve genel koordinatörlüğünü yürüten Hayal Köksal'ın ve destek veren tüm dostlarının *Türkiye Cumhuriyeti'nin 101. Yılı dolayısıyla Türk Eğitim Sistemi'ne Atatürk'e minnet göstergesi olarak hazırlanmış düşünsel bir hediyesidir.*

Hayallerimizi gerçeğe çevirmek için çalışmanın bir örneğidir.

Birlikte Başladığımız ama sonunu beraber tamamlayamadığımız değerli sivil toplum gönüllüsü, sevgi dolu aktivist dostumuz Kübra Küçükerden Koçan'a sevgi ve özlemlerle...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

BÖLÜM 1- TOPLUM MARTILARI İLE 21. YÜZYIL TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE FARKLI BİR SOLUK: Proje yönetimi ile gelen İmece ve İmece ile gelişen Proje...

Giriş

İmece Yaparak Yol Almanın Önemi ve Adımları

“Eğitime Yeni Bir Soluk” Projesinin Adımları

Projemizin Alan Yazını Taraması

I. “© Çağın Liderleri: Atatürk’çe Bakış” Projeleri

- Projenin Genel ve Özel Nitelikleri
- Projeler ve Atılan Adımlar
 - A- X İlköğretim okulu ve Kalite Okulları Türkiye Merkezi’nin Birlikte Yaptığı, Kadıköy Kaymakamlığı ve Milli Eğitim Müdürlüğü Onaylı Proje (2005)
 - B- Y İlköğretim Okulu ve Kalite Okulları Türkiye Merkezinin birlikte yaptığı, Beşiktaş Kaymakamlığı ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Onaylı Proje (2006-2008)
 - C- “Z Yatılı İlköğretim Bölge Okulu” ve “Kalite Okulları” Türkiye Merkezi’nin birlikte yaptığı, “Kaymakamlık” ve “İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü” Onaylı Proje (2007-2008)
 - D- “XX İlköğretim Okulu” ve “Kalite Okulları” Türkiye Merkezi’nin birlikte yaptığı, “Kaymakamlık” ve “İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü” Onaylı Proje (2009-2010)
 - E- Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi’nden bir öğretmen adayının gelecekteki öğrencileri için projeksiyonladığı “Atatürk’çe Bakış” Projesi

II. Farklı Araştırmacılardan Örnekler

Alan yazını Sonrası Planlama Adımlarımız

Önceliklendirme Matrisleri

Çözüm Önerisi

Sonuçta Yapılması Gerekenler

BÖLÜM 2- ÇAĞDAŞ BİR EĞİTİM SİSTEMİ VE İÇERİK OLUŞTURMANIN ADIMLARI

Giriş

Geçmişten Günümüze Büyük Değişim

Türkiye’de İmece Çalışmalarının Eğitime Etkisi

Gündemimiz: Atatürk’çe Bakışla ve İmece Halkaları ile 21. Yüzyıl Köy Enstitüleri

Çağdaş Türkiye Eğitim Modelinin Dayandığı Temeller:

- Atatürk ilkeleri ışığı ve Anayasamızın ilk 4 maddesi doğrultusunda bir Model:
- Andımız

- Atatürk'ün Gençliğe Hitabı (Seslenişi)
- Uygulamaya dayalı "Köy Enstitüleri" felsefesi

Yeni Bir Eğitim Sisteminin Kurgulama Aşamaları

Sistem Yaklaşımının Eğitim Sistemi Hazırlanmasında Kullanımı ve Önemi

Müfredat Geliştirme

Tüm Bilgilerin Işığında...

Adım Adım Yeni Sistemi Oluşturuyoruz

Dünyadan Kopmak Olanaksız: Hepimiz Bir ve Bütünüz!

Yoksa Gündemimiz Yeniden Köy Enstitüleri mi?

BÖLÜM 3- YİNE, YENİDEN KÖY ENSTİTÜLERİ BENZERİ ÇAĞDAŞ BİR SİSTEMLE İNSAN YETİŞTİRME SANATI

Giriş

Ne, Neden, Nasıl?

Önce Bir Masal ile Başlayalım, Sonra Senaryolar Ortaya Çıksın

1. Senaryo ve Adımları
 2. Senaryo ve Adımları
- Karar Vericiler İçin Öneriler

Özetle Yinelemek Gerekirse...

KAYNAKÇA

TABLolar

EKLER BÖLÜMÜ

Uluslararası Bilişimci Martılar Projesi

Yenilikçi İmece Derneği (YİMEDER)

Yazar Hakkında

Yazarın Bazı Eserleri

Dönüt Formu

SUNUŞ

Atatürk'çe Bakış ve Köy Enstitüleri Felsefesiyle Çağdaş Yeni Kuşaklar Yetiştirme Sanatı olarak adlandırdığımız “**Aydınlanma Döneminden Türk Eğitim Sistemine Yeni Bir Soluk: 21. Yüzyıl Çağdaş Türkiye Eğitim Modeli**” adlı kitap Türkiye'nin son yıllarda yaşadığı eğitim sorunlarının farkında olan biz eğitimciler ve sivil toplum liderlerince hazırlandı. Kendilerini Atatürk'ün çocuğu ve Atatürk'ün öğretmeni olarak kabul eden bizlerin çalışırken tanık olduğumuz farklı okul düzeylerinde gözlenen eğitim sorunlarının yanı sıra, toplum bünyesinde de yaşanan sorunların eğitim düzeyindeki düşüklük, Cumhuriyet tarihimizin yeni kuşaklar tarafından tam ve doğru olarak bilinmemesi veya bu konuda okumama, yani bir çeşit aymazlıktan kaynaklandığı düşüncesiyle kolay, hızlı ve zevkle okunabilir bir kaynak hazırlamaktı dileğimiz. Yaşadığımız Sarıyer ilçesinden başlayarak sadece İstanbul'un geneline değil, tüm ülkenin en uzak mezrasından metropollere ve toplumun en küçük katmanlarına kadar yayılmış olan eğitim sorunlarına kendimizce çözüm getirmek istedik.

Yenilikçi İmece Derneği'nin kurucu başkanı ve üyelerinden bir kısmı olarak yer aldığımız Sarıyer Kent Konseyi, Eğitim Çalışma Grubu olarak görevde olduğumuz dönemde (2022-2024) panel, konferans, okuma atölyesi, sanal buluşma günleri ve Nutuk atölyesi gibi farklı etkinlikleri hayata geçirirken, Cumhuriyetimizin 100. Kuruluş yılında “Türk Eğitim” Sistemine bir proje ile biz de katkı verelim istedik. 20. Yılına başlayan, uluslararası nitelikte ve bilişime odaklı bir sorun çözme projesi olan “Bilişimci” Martılara gönüllü arkadaşlarımızla birlikte “Yetişkinler” yaş grubunda, “Toplum Martıları” kategorisine katıldık. Bu projede çocuk, genç ve engelli kategorilerinin içinde olanlarla aynı adımları atarak sonuçta ortaya çıkacak ürünlerimizi bir Blog/Web sitesi ve bir kitapta toplayacaktık. Zaman zaman bir araya gelme sorunları yaşasak da “Bilgi ve İletişim teknolojileri” anlamına gelen bilişimi kullanma zorunluluğu olan bu projede sanal ortamda, teknoloji desteğiyle çalıştık. Zaman kısıtlarını düşünerek süreyi 2 yıl olarak düşünmüştük, gerçekten de çalışma yaklaşık 2 yıl sürdü. Hedefimize ulaşmak için adımlarımızı; alan yazını taraması ve planlamadan, uygulama ve öz değerlendirmeye kadar www.bilisimcimartilar.com web sitesinde belirtilen ve 510 projenin hazırlandığı “İmece Halkaları” yöntemine uygun olarak attık. Eğitim sistemine çözüm önerisi olarak getirmeyi planladığımız Modeli de ben yazdım. Kitap; üç ana ve bir de “Ekler” bölümünden oluşmakta:

İlk Bölüm: Uluslararası Bilişimci Martılar Projesinin 20. Yılı'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Kuruluş yıldönümüne denk gelmesi nedeniyle Türk Eğitim sisteminin gerek duyduğu değişimi yaratmak

amacıyla bir araya gelen bir grup eğitimci ve eğitim sevdalısının uluslararası bir projenin yetişkin grubunda yer alarak ve proje yöntemini kullanarak bilimsel yöntemlerle eğitim için farklı bir soluk getirme çalışmalarının ilk aşaması olan planlamayı içermektedir. İmece Halkaları yöntemiyle yürütülen projede ekip; daha önce yürütülmüş olan beş Atatürk'çe Bakış ve Köy Enstitüleri felsefesi içeren "Köy Enstitüleri Sonrası İmece Halkaları ile Yeniden Köy Enstitüleri" adlı yayına atıfta bulunarak çalışmanın planlama bölümünü tamamlamış; bulgular ışığında geliştirilecek bir eğitim sistemi ve içerik çalışması konusunda bir kitap yazılmasına karar vermiştir.

İkinci Bölümde; "Çağdaş bir eğitim sistemi ve içerik oluşturmanın adımları yer almaktadır. Bu bölümde yeni sisteme temel teşkil edecek şekilde; "Anayasamızın ilk üç maddesi", "Andımız", "Atatürk'ün Gençliğe Seslenişi" ve "Köy enstitüleri felsefesi" paylaşılmaktadır. Aslında bu bölüm son bölümde önerilecek modelin alt yapısını ve nasıl hazırlandığı bilgisini içermektedir.

Üçüncü Bölümde ise; "Yine, yeniden köy enstitüleri benzeri bir çağdaş sistemle insan yetiştirme sanatı" ile proje önerisi masaldan yani hayalden gerçeğe yol almakta ve senaryolar halinde ideal bir örgün ve yaygın eğitimin adımları paylaşılmaktadır.

Ekler bölümü; Andımızı, Atatürk'ün Gençliğe seslenişini, Köy Enstitülerindeki program içeriklerini ve sürelerini, Uluslararası Bilişimci Martılar projesini ve yazarın yaşam hikayesi ile bazı eserlerini içermektedir.

Bize göndereceğiniz dönütler bizim için son derece değerli. Tüm amacımız, deneyimlerimiz ve aldığımız eğitim gereği, çocuklarımız ve torunlarımız yani gelecek kuşaklarımız için çağın gereksinimleri doğrultusunda nasıl bir eğitim sistemi içinde, ne tür eğitim programlarıyla yol alınması gerektiğini paylaşımına açmak ve bir sivil toplum grubu olarak karar vericilere ve sistem kuruculara karınca kararınca yol göstermek. Tüm dünya ülkelerinin günümüzde bile gıptayla izlediği ve eserlerini hâlâ referans kabul ettiği Atatürk'ün çocukları olarak bunu yapmamızın vatan borcu olduğuna inanıyoruz.

Sevgi ve barışla...

Doç. Dr. Hayal KÖKSAL